

ÇANKAYA BELEDİYESİ

KÜLTÜR SOSYAL İŞLER MÜDÜRLÜĞÜ
ENGELLİLER HİZMET BİRİMİ

ZİHİNSEL ENGELLİ BİREYLERİN MESLEKİ VE SOSYAL REHABİLİTASYONUNDA YEREL YÖNETİMLERİN
SORUMLULUKLARI
“ÇENGEL CAFE UYGULAMASI”

NİLAY OĞULTÜRK
SOSYAL HİZMET UZMANI

TÜRKİYE SAĞLIKLI KENTLER BİRLİĞİ
İZMİR KONFERANSI
7 – 9 EYLÜL 2007

Türkiye'de mevcut kamu yönetimi sisteminde, kurumsal örgütlenmede engelliler alanında politikaların belirlenmesinden, uygulanmasından ve denetlenmesinden sorumlu pek çok kurum ve kuruluş bulunmaktadır. Bu kuruluşlar arasında, belediyeler halka doğrudan ve yerinde hizmet götüren kurumlar olarak ayrı bir önem taşımaktadırlar.

Yerel yönetimlerce oluşturulacak sosyal hizmet politikalarının geliştirilerek yaygınlaştırılması insanların daha sağlıklı,daha güvenilir ve mutlu bir çevrede yaşamalarına olanak sağlayacaktır.Bu nedenle, belediyelerin yerel ölçekte de olsa, toplumda oluşan ya da olası olan sosyal sorunlara doğru tanınının konması ,uygun önlem ve yaklaşımların geliştirilmesi sürecinde öncü bir rol üstlenmesi gerekmektedir.

Belediyelerin, sağlıklı kent ortamını oluşturmada, engellilerin normal toplumsal yaşama katılmalarını sağlayacak, fazla maliyeti olmayan ve engellilere yaşamı paylaşmalarına fırsat verecek dñzenlemelere yer vermeleri Dñnya Sağlık Örgütü'nñn de politika olarak destek verdiği bir yaklaşımdır.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), ilk olarak 1976 yılında engelliler alanında Toplum Temelli Rehabilitasyon (TTR) Programı'na başlamıştır.

Günümüzde her alanda olduğu gibi engellilerin rehabilitasyonu alanında da koruyucu önlem almanın tedavi etmekten daha etkili ve aynı zamanda daha kolay olduğu bilinen bir gerçektir.

Bu çerçevede, “herkes için sağlık” temel ilkesinin bir gereği olarak, engelli bireyin toplumla, toplumun engelli bireyle kaynaşmasını sağlamak için, Çankaya Belediyesi “Sağlıklı Kent Çankaya Projesi” nin bir gereği olarak “Engelliler Hizmet Birimi”ni oluşturmuş ve bu birimin öncülüğünde bir dizi proje ve uygulamaya imza atmıştır . Bu anlamda, Türkiye’de yerel yönetimler alanında, örnek çalışmalarından biri “Çengel Cafe Modeli” dir.

Engelli bireyler engelli olmayanlar kadar sosyal ve kültürel faaliyetlere ve üretime katılmayı istemektedirler.İstihdamda yer alarak gelir elde etmek ve böylece başkalarına bağımlı olmadan yaşayabilmek engelli olsun olmasının herkesin hakkıdır.Ancak engelliler bu haklarını kullanabilmek için bazı özel desteklere ve tedbirlere gereksinim duymaktadır.

Genel hatları ile engelli gençleri topluma kazandırmanın 3 önemli nedeni bulunmaktadır:

- Engellilerle çalışanların ve ailelerin yükünün hafifletilmesi,
- Engelli gencin de normal her birey gibi yaşama hakkının olduğu ve bu hakkın gereği olan tüm sosyal olanaklardan yararlanması gerektiği bilincinin geliştirilmesi ve bunun toplum tarafından kabul görmesi,
- Engelli gençlerin yetenek ve becerilerinin geliştirilerek toplumsal üretime katkıda bulunmalarının sağlanması,

Engelli yönünden;

- Kendilerine güvenlerinin gelişmesine,
- Statü kazanıp toplumda yer edinmelerine,
- Sosyal ilişkilerini geliştirmelerine,
- Gerektiğinde sorunlarıyla baş edebilmelerine,
- Sosyal rehabilitasyon sürecine katılmalarına,
- Kendilerini korumalarına yardımcı olacaktır.

Toplum Yönünden;

- Varolan olumsuz ön yargı tutum ve davranışların giderilmesi,
- Sorunlarının acıma duyguları ile çözümlenmeyeceği bilincinin oluşması,
- Gelişebilmeleri için, toplumda fırsat verilmesi gerektiği bilincinin yaygınlaştırılması,

- Yasal hakları konusunda toplumun aydınlatılması,
- Toplumun uygulanacak olan rehabilitasyon programında gönüllü olarak yer alması,
- Diğer bireyler gibi çeşitli gereksinimlerinin olduğunu topluma kabul ettirilmesi

Zihinsel engelli bireyler fiziksel ve zihinsel yetenekleri geliştirildikçe toplum içinde bağımsız davranabilecek ve üretken konuma geleceklerdir.Önemli olan bu alanda alt yapının oluşturulması için gösterilen çabaların toplumun tüm katmanlarında gerekli ilgiyi, anlayışı ve desteği görmesidir.

Eğitilebilir –Öğretilebilir düzeyde zihinsel engelli bireyleri toplumda aktif hale getirmek, sosyal rehabilitasyon çalışmalarını desteklemek, sosyalleşmeleri, üretime katılan birer birey olmaları ve bağımsız yaşayabilecekleri, duruma gelmeleri yönünde bu model uygulanmaktadır.

Kısa Erimli Amaçlar;

- Ailesi ile birlikte yaşayan zihinsel engellilerin toplumla kaynaşmalarını sağlamak,
- Servis ve müşteri hizmetlerini konusunda engelliye eğitmek, eğitim programı sonrasında sertifika almalarını sağlamak,

- Çankaya Belediyesi'nin engellilere yönelik hizmetlerine çeşitlilik kazandırmak.
- Engellinin kendine güvenini geliştirmek,
- Engellinin sosyalizasyonuna hız kazandırmak,

Uzun Erimli Amaçlar:

- Engellilerin çalışmalarını atölye faaliyeti kapsamında, yarı korumalı iş yerinde çalışmaya kaydırarak sigortalı işçi olmalarını sağlamak,
- Eğitim programını tamamlayan, belli bir süre çalışarak bunu geliştiren engellinin uygun koşullarında benzer iş kollarında istihdamını sağlamak,

- Aile yanında yaşayan engelliler için örnek oluşturarak benzer yerleri açılabilmesi için özendirmek,
- Üretimden sunuma kadar olan aşamalarda zihinsel engellilere eğitim vermek, üreten, çalışan bireyler olarak toplum içerisinde sorumluluk almasını sağlamak,

- Engellilerin ve ailelerin bilinçlenerek toplumsal baskı oluşturabilmeleri için zemin hazırlamak,
- Cafe'nin toplum ve engelliler tarafından kabul görmesi sonucunda engellilere ve yakınlarına daha farklı hizmetlerin sunulabileceği bir kompleks haline dönüştürmek.

Zihinsel engelli bireylerin mesleki ve sosyal rehabilitasyonlarının sağlandığı ”Çengel Cafe” Projesi Çankaya Belediyesi Engelliler Hizmet Müdürlüğü tarafından 01.07.2005 tarihinde hayata geçirilmiştir.Çankaya Belediye Başkanı Prof. Dr. Muzaffer ERYILMAZ’ ın engelli bireylerin sorunlarının çözümüne yönelik ilgi ve duyarlılığı, projemizin kısa sürede uygulanmasını sağlamıştır.

Zihinsel engelli gençlerimizin, hayatın bir alanında aktif olmalarını sağlayan ve bütün işlerini büyük bir dikkat ve özenle yaptıkları Çankaya Belediyesi Çengel Cafe ortamı, model olarak da bu alanda örnek oluşturacak politikalara ve yaklaşımlara sahiptir.

Çankaya Belediyesi'nin yaklaşık iki yıldır hizmet verdiği eski TED Koleji Kampüsü'nde bulunan "Çengel Cafe" de, üçü down sendromlu olmak üzere eğitilebilir-öğretilebilir düzeyde 15 gencimiz hizmet vermekte, çalışmaktadır. Ayrıca, bu projeden ve "Çengel Cafe"de, gençlerimizden sorumlu bir Sosyal Hizmet Uzmanı görev yapmaktadır.

Çankaya Belediyesi “Çengel Cafe” nin en belirgin özelliği, gençlerimizin , kabiliyet ve yapabilirlikleri üzerine bir iş bölümünün yapılmış olmasıdır.Cafe ortamında, gençlerin tanımlanmış hizmetleri en sorunsuz biçimde yapabilmelerini sağlayacak şekilde renklere göre bir düzenleme yapılmış ve gençlere yapacakları işler renkler aracılığıyla öğretilmiştir.

Renklerle Engelleri Aşmak...

Turuncu ,mavi ve yeşil renklerin kullanıldığı Çankaya Belediyesi Çengel Cafe'de sorumluluklar da gençlerimize renkler aracılığıyla verilmiştir.Masaların üzerinde yer alan örtüler ve masa üstü objeler aynı renklerden oluşmaktadır.Örneğin yeşil örtülü masada yine aynı renkte tuzluk,biberlik ve peçetelik vb. ürünler bulunmaktadır.Gençlerimizin giysileri de aynı renklerden oluşmaktadır.Siz hangi renkteki masaya oturduysanız o renkten sorumlu olan gencimiz sizinle ilgilenmekte,böylece kargaşaya olanak tanınmamaktadır.

Projenin Yarattığı Sosyal Ortam

Gençlerimiz Çankaya Belediyesi Çengel Cafe'deki servis görevlerinin yanı sıra, kendileri için hazırlanan; becerilerini geliştirmek, yeteneklerini ortaya çıkarmak için düzenlenen sosyal etkinlik programına da katılmaktadırlar. Bu kapsamda, gençlerimizin, latin-modern dans, drama-tiyatro, halk dansı gibi çalışmalarla yetenek ve becerileri geliştirmeye çalışılmaktadır. Birlikte tiyatro-sinema gösterileri izlenmesi, çevre gezilerine gidilmesi, havuzda ya da yaz tatilinde birlikte kamp ortamında bulunmak ilk etapta akla gelen faaliyetlerimiz olarak öne çıkmaktadır.

farklı bir ortam

engellerin ortadan kalktığı
bir ortam

ÇENGEL CAFE

Herkes İçin Sağlık
ÇANKAYA BELEDİYESİ

Biz Buradayız...

Aslında Çengel Cafe' de herkes mutlu.
Projeyi hayata geçirenler,uygulamada yer alanlar,gençler,gelen konuklar...

Pozitif bir enerji yayılıyor bütün çevreye.

Çalışan gençlerin gözlerindeki ışık içeriği aydınlatıyor ve çok şey anlatıyor.

Bu ortamı çok iyi anlamanız gerekiyor.

Çankaya Belediyesi Çengel Cafe'de size şaşırtıcı gelebilecek pek çok şey aslında yaşamın bir parçası.Sorun olarak görülen olgular,"onların" yaşamının değil, ortak yaşamımızın,ortak dünyamızın , hepimizin parçası...

ÇANKAYA BELEDİYESİ

Engelliler Hizmet Birimi

“Çengel Cafe”

Ziya Gökalp Cad. Eski Ted Koleji No:47

Kolej/ Ankara

Tel : 0312 458 89 00/35 92

Faks: 0312 458 89 00/35 92